

RECENZE A ANOTACE

MATES, P., ŠKODA, J., VAVERA, F.: *Veřejné sbory*

Praha: Wolters Kluwer, 2011, 384 s. ISBN 978-80-7357-572-4.

Pavel Všeticka*

Problematicke tzv. „policejního práva“, jakožto specifické (a nutno říci, že svým způsobem okrajové) záležitosti z oblasti vědy správního práva není dlouhodobě ze strany většiny autorů odborné literatury věnována přílišná pozornost. Jen hrstka autorů se ve svých publikacích „pouští“ do hlubší analýzy této problematiky. Jedná se především o několik u nás známých odborníků na tuto oblast veřejné správy (mezi něž patří např. P. Macek, P. Mates, J. Škoda, R. Šmerda, F. Vavera), kteří se ve svých pracích danou problematikou dlouhodobě zabývají.

V roce 2011 vyšla z „dílny“ autorského kolektivu Mates, Škoda, Vavera zajímavá publikace s názvem „Veřejné sbory“. Autoři se v této knize rozhodli věnovat jedné z oblastí veřejné správy, jež je upravena především normami výše zmíněného „policejního práva“, a to problematice organizace a činnosti jednotlivých veřejných sborů, které v současné době působí v České republice. Co se týká rozsahu a formy zpracování zvoleného tématu, jedná se (pokud je mi známo) o jedinou takovou publikaci svého druhu vydanou dosud v České republice, jež nebyla z hlediska svého významu pro studium předmětné problematiky dodnes překonána.¹ Z tohoto důvodu dílo výše jmenovaných autorů neztratilo ani v současné době nic na své aktuálnosti. Je sice pravdou, že publikace věnující se „policejnímu právu“ (případně „policejní vědě“) se na českém knižním trhu čas od času objevují, avšak tyto publikace jsou věnovány převážně problematice, jež spadá pouze do působnosti Policie České republiky. Originalita mnou recenzovaného díla tkví ve skutečnosti, že se autoři danému tématu věnují napříč všemi jednotlivými veřejnými

* Mgr. Pavel Všeticka, doktorand na Katedře správní vědy a správního práva, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno / Ph.D. student, Department of Administrative Studies and Administrative Law, Faculty of Law, Masaryk University, Brno, Czech Republic / E-mail: 365523@mail.muni.cz

¹ Jak v úvodu knihy uvádějí samotní autoři, iniciací ke zpracování této publikace byla zejména skutečnost, že obdobná publikace na trhu dle jejich názoru chyběla. Srov. MATES, P.; ŠKODA, J. a F. VAVERA. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. XVIII.

sbory.² Proto jsem se rozhodl uveřejnit předkládanou recenzi této publikace i přes uplynutí jisté doby od jejího vydání.

Kniha je mimo jiné zajímavá i tím, že kolektiv autorů v rámci této své publikace upouští od poměrně zažitého pojmu „bezpečnostní sbory“ (jak bývají tradičně nazývány orgány veřejné správy, jejichž posláním je zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, jakož i ochrana osob a majetku) a nahrazuje tento termín pojmem „veřejné sbory“. Proč autoři zvolili toto (ne zcela běžné) označení částečně objasňují (s odkazem na Usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 642/08) hned v úvodní kapitole.³ Označení „veřejné sbory“ má však dle mého názoru ještě další rozměr, který autoři „naznačili“ samotným rozsahem předmětné problematiky, jíž se publikace zabývá. A to ten, že pojem „veřejný sbor“ je pojmem širším, kdy tento v sobě zahrnuje (mimo bezpečnostních sborů v užším smyslu) i ty orgány státní správy, jejichž posláním není primárně zachování bezpečnosti, (jako je například Hasičský záchranný sbor, který je sborem záchranným, Celní správa, která je především správním úřadem a orgánem dozoru, Generální inspekce bezpečnostních sborů, jež je orgánem inspekčním a orgánem činným v trestním řízení a dále též zpravodajské služby, které se v mnoha ohledech řídí vlastním specifickým režimem, především co se týká Úřadu pro zahraniční styky a informace).

Koncepce knihy je očividně vedena snahou obsáhnout danou problematiku v co možná nejširších souvislostech a představit čtenářům ucelený a logicky uspořádaný souhrn informací o jednotlivých veřejných sborech, jež v současnosti působí v rámci České republiky. Pokud jde o systematické uspořádání jednotlivých tematických okruhů, jimiž se autoři ve svém díle zabývají, bylo by možno obsah knihy rozdělit do tří oblastí. Hned v úvodu se autoři rozhodli přiblížit některé základní pojmy vážící se k dané problematice, bez jejichž náležitého výkladu by bylo pochopení některých souvislostí pro nezasvěcené čtenáře poměrně obtížné. Jedná se především o výklad (v našem právním řádu stěžejní) obecné právní zásady, kterou je ovládána veškerá činnost všech orgánů veřejné moci směřující vůči adresátům svého působení, již představuje zásada „legality“. Dále zde nalezneme výklad vybraných právně teoretických pojmů užívaných v souvislosti s označením právních forem činností realizovaných především veřejnými sbory, jako jsou např. „bezprostřední zásahy“ či „faktické pokyny“. V neposlední řadě se autoři v úvodu věnují některým neurčitým (vágním) právním pojmům, jako např. „bezpečnost“ či „veřejný pořádek“. Jádrem samotné knihy je pojednání o organizaci, funkcích, formách spolupráce, zpracování informací, postupech uplatňo-

2 Pojem „veřejné sbory“ zahrnuje Policii České republiky, Vojenskou policii, Obecní policii, Hasičský záchranný sbor, Celní správu, Vězeňskou službu, Bezpečnostní informační službu, Vojenské zpravodajství a Úřad pro zahraniční styky a informace.

3 „To, co činí tyto sbory veřejnými, je jejich veřejnoprávní charakter, jak co do jejich zřízení, které se děje zákonem, resp. na základě zákona, tak i obsahu činnosti, která je regulována předpisy veřejného, především správního práva, přičemž jejich zřizovatelem je stát nebo obec“. MATES, P.; ŠKODA, J. a F. VÁVERA. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. 1.

vaných při náhradě škody způsobené v souvislosti s plněním úkolů a kontrole jednotlivých veřejných sborů, jakož i o povinnostech jejich příslušníků. Mimo těchto „obecných“ záležitostí, jež jsou pro většinu veřejných sborů společné, se autoři věnují formám činností, jež jsou pro plnění úkolů jednotlivých veřejných sborů v různé míře charakteristické, jako je oprávnění k omezení osobní svobody, zásahy proti věcem, vstup do obydlí a jiných prostor, vykázaní, ochrana osob, použití donucovacích prostředků a zbraní a použití pátracích prostředků. Nakonec se autoři zaměřují na správní delikty, jejichž skutkové podstaty souvisí s činností veřejných sborů, jakož i specifické činnosti jednotlivých veřejných sborů upravené v rámci zvláštních zákonů.

Vzhledem k „širce záběru“ je logické, že kniha nemůže v jednotlivých kapitolách zabíhat do přílišných podrobností, neboť v takovém případě by tuto publikaci musel tvořit minimálně trojnásobný počet stran. Je tedy zjevné, že autoři si nekladou za cíl obsáhnout dané téma naprosto vyčerpávajícím způsobem, ale spíše systematicky a v ucelené podobě přiblížit čtenářům v jasných souvislostech základní otázky fungování, jakož i formy činností realizované jednotlivými veřejnými sbory v rámci plnění jejich úkolů. Mimo to je třeba vyzdvihnout snahu autorů o vyjasnění jednotlivých rozdílů (či naopak společných znaků) mezi jednotlivými veřejnými sbory navzájem. Předmětná publikace zachovává v rámci celého svého obsahu spíše „informační“ a výkladový charakter a příliš se nepouští do polemiky o případných sporných otázkách, např. v oblasti komparace legislativní úpravy s aplikační praxí, což je ovšem vzhledem k cílům autorů představených v úvodu knihy pochopitelné.

Kniha je určena všem zájemcům o problematiku „policejního práva“, a to at' již z řad příslušníků (či zaměstnanců) veřejných sborů, tak i odborné a laické veřejnosti.⁴ Publikace představuje též vhodnou pedagogickou pomůcku v podobě zdroje cenných a kvalitních informací, použitelnou v rámci studia správního práva na vysokých školách či ve školách a školských zařízeních Ministerstva vnitra, kde se uskutečňuje základní odborná příprava příslušníků veřejných sborů. Tuto publikaci lze doporučit každému, kdo hodlá proniknout hlouběji do předmětné problematiky.

⁴ Srov. MATES, P.; ŠKODA, J. a F. VAVERA. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer, 2011, s. XIX.